

DIALÓG A DISKUSIA

P. Senge (1995) uvádza dva základné postupy tímového učenia, ktoré sú podstatné pre tímové učenie sa a ktoré prispievajú k tomu, že tímy ako celok vysoko prevyšujú inteligenciu a schopnosti jednotlivcov, ktoré ho tvoria. Oba základné postupy tímového učenia – dialóg a diskusia - sú založené na rozhovore, sú však vzájomne veľmi odlišné a súčasne sa dopĺňajú. Oba majú svoju históriu. A aby mohli byť efektívne používané, potrebujú, tak ako ostatné zručnosti – nácvik a prax. Väčšina tímov nie je schopná ich rozlišovať a primerane využívať.

Dialóg (dia-logos - gr. – cez-slová, hľadanie významu, voľný tok myšlienok)

Pri dialógu dochádza k slobodnému a tvorivému skúmaniu zložitých tém (problémov aj príležitostí), pri ktorom voľne vyjadrujeme svoj názor, myšlienky, úvahy bez toho, aby sme ich obhajovali alebo presadzovali voči odporu druhých. Forma dialógu vyžaduje, aby členovia tímu aktívne počúvali, dokázali dať na bok svoje vlastné domnienky a vstúpili do procesu spoločného premýšľania, hľadania spoločného porozumenia a hlbšieho pochopenia témy, o ktorej sa hovorí. Ak niekto tvrdí, že „je to tak a tak“, dialóg sa zablokuje.

Dialóg umožňuje tímu:

- uvedomovať si predpoklady, z ktorých vychádzame pri svojom uvažovaní,
- objektívne spoznávať situáciu,
- ísť hlbšie do podstaty, za symptómy javov,
- porozumieť komplexnosti systémov a javov a ich súvislostiam.

Dialóg tak podporuje väčšiu otvorenosť myslenia, pozeranie sa na veci a javy v iných súvislostiach, učenie sa a skúmanie reality.

Pre vytvorenie dialógu je dôležité, aby sme sa aj napriek odlišnosti názorov, vzájomne považovali za kolegov, priateľov, ktorí sa spolu snažia hlbšie pochopiť veci a získať jasnejší pohľad na ne. Je tiež dôležité, aby sme sa počas dialógu dokázali vzdať hierarchického uvažovania a správania, čo môže byť na školách aj v iných organizáciách niekedy problém. Ide o vytvorenie voľného toku myšlienok medzi členmi skupiny, čo umožňujúci získať rozsiahlu predstavu o danom probléme tak, ako by to pre jednotlivca nebolo možné. Dialóg je divergujúci, nehľadá dohodu, ale širšie porozumenie problému.

Diskusie (v angličtine má rovnaký koreň ako percussion – náraz a concussion- otras) – označuje rozhovor, kde sa prednášajú, vyzdvihujú, analyzujú, obhajujú a kritizujú myšlienky a názory, z ktorých sa hľadá ten najlepší, aby sa na jeho základe prijalo potrebné rozhodnutie. Zmyslom diskusie je presadiť svoj názor tak, aby ho prijala celá skupina – niekedy môžete akceptovať aj časť názoru partnera, ak to posilní vašu myšlienku, ale v podstate chcete, aby váš názor zvíťazil. V diskusii teda nejde o hľadanie súladu so skutočnosťou, odhaľovanie reality, „pravdy“. Naopak, ide o to, aby sa dospelo k optimálnemu rozhodnutiu, ktoré obstoí vonkajšej aj vnútornej kritike. Diskusia je základom pre akcieschopnosť tímu.

Aby oba typy rozhovoru boli využívané účinne, je potrebné, aby boli vhodne usmerňované, moderované. Moderáciu dialógu aj diskusie môže robiť vedúci tímu, alebo môže moderovanie rotovať, na každom stretnutí môže moderovať iný člen tímu. Ak chýba schopný moderátor, naše zvyčajné spôsoby myslenia nás budú ťahať k diskusii a vzdávať od dialógu. Keď veríme svojim názorom a chceme ich presadzovať, sme menej náchylní k tomu, aby sme ich skúmali a menili. Preto je moderácia pri dialógu nevyhnutná, najmä pri menej skúsených skupinách. Vyspelé tímy už väčšinou moderátora nepotrebujú.